

*Перекази та легенди
рідної землі
(с.Нечаївка)*

Підготував:
Громко Юрій
Григорович
Кіровоградський
національний
технічний інститут
факультет: автома-
тики і енергетики
курс: II

Це лише декілька історій, а може й легенд, з десятків, що їх зберегло наше давнє українське село. Вже ніхто не скаже правда це, чи ні, але пам'ять народу сильніша за роки. А час - як річка, яку не зупинити, не повернути назад - пам'ятаймо про це, не забудьмо ж свого минулого, своєї історії, свого родоводу.

Кам'яна могила

На півдорозі з Нечаївки до Виноградівки, в балці, що має стародавню назву Карабан (неподалік колишнього хутора Кур'яни), серед степових трав лежить продовгуватий плаский камінь, який ще років із п'ятдесят назад пастухи, що пасли в цих місцях худобу, називали просто - Могила. Саме вони показували напівстертий часом напис на камені, що ледь проступав серед моху. Історія, пов'язана з цим місцем доволі драматична і повчальна.

Було це дуже давно - навіть старі діди не пам'ятають в які часи, напевне тоді, коли тільки-но появилася Жукова, - так тоді звали село, що сьогодні зветься Нечаївкою. Російський цар щедро роздавав колишні запорізькі чорноземи своїм військовим - новітнім українським поміщикам.

У пана Жуковського, економія якого була на цих землях, був син, що навчався Петербурзі. Приїхавши одного разу на канікули, молодий панич зустрів прекрасну дівчину, яка проживала в одному з місцевих хуторів. Тепер ніхто вже не скаже - справжнім було його кохання чи просто звабив молоду дівчину, але по закінченню вакацій він повернувся до Петербурга. Та все таємне з часом стає явним — заговорило село, про те що зганьбила дівчина і свою честь, і честь своєї родини. Батько ж її - колишній козак, ще старий, могутній, як дубовий кряж і запальний, як вогонь у стрісі сільської хати. Запер причинну в коморі, але дівка якимсь чином відкрила двері і вирішила тікати до далеких родичів. Батько і брати наразі спіймали втікачку саме біля цього каменя. Якою була розмова батька з донькою - не знаємо, але не стрималась батькова честь і гордість - на різке слово дочки він відповів ударом нагайки, якою у часи своєї молодості він, скачучи конем, міг забити степового вовка. Як підкошена упала дівчина, молода кров щедро зросила шербатий камінь - рука, що раніше пестила дитину, принесла їй же смерть. Заплакав старий та доньку не повернути - сира земля стала їй домівкою, а не батьківська хата.

Невдовзі після похорону стали близькі помічати, що старий став ночами пропадати, а на сороковини він і взагалі пропав. Найшли його сини неподалік цього місця на сухій вербі - не витримало серце, потьмарився розум батька-вбивці.

За якийсь час по цих подіях повернувся до батьків і молодий панич. Від селян він почув про цю історію. Мабуть таки він кохав дівчину - приїхавши він заповів, щоб його поховали саме під цим каменем, що був окроплений дівочою кров'ю. Як на те незабаром була війна з турками - в ній приймав участь і наш панич, але недовго, якась шалена куля вцілила йому в саме серце. За переказами старий пан виконав бажання свого єдиного сина і поховав у тому місці, що він хотів.

Чи правда це, чи ні - ніхто тепер не скаже. Вже і того напису не видно на камені, але саме на Спаса, коли в садах досягають яблука, на дикому камені проступають криваві плями - кажуть, що це проступає дівоча кров.

Льох

Десь із кілометр на схід за околицею Нечаївки, з вод Суг оклею немов фортечн стіна чи бастион, піднялась семиметрова, поросла древніми мохами і лишайниками кам'яна стіна. Немов якась могутня сила склала в цьому місці величезні брили, що тисячами років простояли непідвладні природі та людським рукам. Здавна це місце звалось Льох.

Льохом називають в Україні, те що ми звикли зазвичай називати погрібом - і справді, сирі і темні розщелини-печери між кам'яними брилами, нагадують його Місце, де стоїть Льох - примітне, при впадінні в Суг оклей невеликої річечки (колись її звали Березнегуватою). Не так давно, років зо тридцять-сорок назад в цьому місці був брід, яким можна було переїхати до Нечаївки-тепер він затоплений водами Софіївського водосховища. Та й підтоплені верби, що росли біля кам'яних стін, посохли-чорне гілля як руки стирчить до неба.

Саме це місце здавна мало недобру славу - рибалки та випадкові проїзжі, яким випадало заночувати в цих місцях, розказували різні історії, одна іншої страшніше. Найчастіше вони бачили, як зі скель, місячної ночі виходило біле марево, схоже на жінку - «біле, лахмате, з голубими очима». Манна беззвучно підіймалась з розщелин на верх каміння, певний час щось чекала, немов би відпочиваючи, а потім так само безшумно прямувала в степ. Очевидці розказують, що при одному виді марева мороз пробивав по шкірі, а нічний крик стривоженого дикого птаха - немов людський, повний розпачу і тривоги, та і шелест листя верб під подувом легенького нічного вітерця - і той в цьому місці не такий як завжди. Незаперечно і те, що в цьому місці ніколи не чути весняного квакання жаб - нехороше місце, коли і тварини бояться його, вдень одні лише зелені ящірки з легким шурхотом шугають між листям папороті-орляка, та канюк квилить десь голубій височині, виглядаючи здобич.

Люди сторонились цих місць - як і Чортової печери та загадкового каміння на Браньковій, навіть хутори, що колись знаходились поблизу, на броду через Сугоклею, пощезли, немов їх ніколи тут і не було - багато загадкового і незрозумілого зберігає наша земля.

Межові камені

Літо. В розпеченому добіла небі - ні хмаринки, сонний подих гарячого повітря здіймає куряву на путівці. Аж гульк - при дорозі, в пожухлій від літньої спеки траві, стоять камені. Спочатку два зовсім маленьких, поодаль - два більших, дал ще більші, і більші, а насамкінець - менші. Стоять двома паралельними рядами, із сходу на захід, немов солдати почесної варті. Хто поставив їх? Скільки часу стоять вони на цьому місці? Ніхто цього не знає. Старожили навколишніх сіл кажуть, що камені стояли на цьому місці ще за їх дідів-прадідів.

Так сталося, що серйозно до цього часу ніхто на них не звертав уваги. Археологічна наука знає подібні кам'яні споруди - мегаліти (дослівно - великі камені). Це так звані менгіри, дольмени, кромлехи, які датуються серединою третього тисячоліття до н.е. (кінець кам'яного віку, початок бронзи). В Україні вони зустрічаються на Волині, Поділлі та в Криму.

Яке призначення цієї кам'яної гряди? Звичайно, зараз ми можемо лише здогадуватись, з якою метою прадавніми жителями цих місць було поставлено камені. Скоріше всього ми маємо справу зі свого роду сонячним календарем (підтвердження цьому-розміщенню каменів перпендикулярно меридіану, тобто в напрямку схід-захід, на схилі, що відкривається на південь, до річки Суг оклею). Камені досить великі, деякі масою більше тони, з місцевих гранітів, виходів яких достатньо в цих місцях (найближче - у двохстах метрах), але найцікавіше, те що камені, ймовірно всього, транспортували з місця, розміщеного близько кілометра на захід. Чому? Чи пов'язані ці камені з курганами, яких в неподалік було близько десятка? Всі ці питання ще чекають свого розв'язання.

До речі, з цими каменями, які зветься Межевими, пов'язана давня, досить цікава, легенда.

Дуже давно, ще до потопу, диявол вирішив розділити земну твердь на дві частини - одну для праведників, а іншу - для грішників. Межею між цими двома частинами була дорога, якою душі померлих праведників відправлялись до схід сонця - на небо, в рай, а душі грішників - на захід, в царство Сатани. Така задумка не сподобалась Всевишньому, який зруйнував диявольське творіння. З тих часів від межі й дороги залишилось лише дванадцять каменів, які показують в якому місці нечистий вирішив розділити землю (бо саме тут, в наших місцях, в ті часи була середина землі). Як би там не було, але люди завжди сторонились цих місць - усе незрозуміле вважалось лихим, таким, що приносить нещастя, - лише пастухи зрідка тут випасали худобу, та рибалки облюбували береги Сугоклею.

Шляхи-дороги

Жаркий літній день, в небі - ні хмаринки, тільки десь в розпеченій блакиті щебече жайвір, та над вербами, що по балці, літає, квилячи, канюк. Курним степовим шляхом важко, здіймаючи пилюку, суне валка - в мажар вже скриплять немащені колеса, воли розмірено ступають, немов знають - скоро перепочинок і водопій. Це їдуть чумаки. Такі чумацькі валки досить часто можн було бачити в наших місцях протягом всього XVIII сторіччя. Умансько-Кримським трактом крам з ярмарок Центральної України везли до чорноморських портів - Херсона, Миколаєва, до Криму. Назад везли сіль, рибу, заморські товари, гнали табуни коней. Іншим шляхом, Херсонським, рухались н перевіз через Буг, і далі - до Хаджибею (Одеси), в Бессарабію та Волощину. Саме в наших місцях переїжджали з одного шляху на інший. Дорога йшла від Компаніївки (тоді Титова), поблизу хутора Водяного (Бутовського - тепер Лужок), на брід через Сугоклею коло хутора Бранського (Стойків) і далі, степом, до Херсонського шляху.

Зі сходу, від шляху, до Нечаївки вела дорога, яка проходила через брід поблизу сучасних Голубієвичів. Інші дороги прямували від села через брід до Софіївки, до Захаро-Аврамівки (сучасні Ромашки), через Тетяно-Маєрове, до Обертасового (колишньої Олександрівки) - цією дорогою люди їздили до церкви. Одним польовим путівцем (що прямував із Павутини(Ромашок) до Маєрового)

Можна було пройти тільки з порожніми руками - щось тягло ношу назад, так що і несила було нести. Подорожній чув тупіт кроків за собою, хтось наче дихав межі плечі - але обернувшись назад нікого не бачили. Старі люди казали, що років зі двісті назад, на хуторі поблизу сучасних Ромашок відлюдьком жив один хазяїн. Люди цуралися його - ходила про нього недобра слава, буцімто він був характерником та мав недобре око - навіть корови переставали доїтися та кури «падали на ноги» після його відвідин. Та це не завадило одному зайді-цигану вкрати з його стайні лоша. Тихенько вивів зі двору та й повів його степом до сусіднього села. Але не судилося цигану збути крадений «товар» - схарапуджені коні заіржали, загвалтували собаки піднявши хазяїна. На півдорозі крадій відчув неначе не лоша він тягне за собою, а віз з дровами, і чим далі тим важче. Обливаючись потом, протяг його ще з півсотні кроків - лоша немов вrostало в землю. Зрозумівши, що тут справа нечиста - не судилося йому цієї ночі пожитися чужим добром, кинув його серед степу, і давай тікати з непевного місця. Невдовзі побачив хати - але ж тьху, не наврочи, це ж той хутір з якого він вкрав лоша. Зляканий, він метнувся в іншу сторону, та через деякий час знову був біля хутора. І так всієї ночі - аж вранці селяни знайшли його, знесиленого, в балці біля села. Так само з урочища Дудочка, що в балці, на півдорозі до Виноградівки, до села вночі (з 12 години і до перших півнів) прямо через поле пройти не можна було - «водило» до самого ранку.

Багато степових доріг за ці часи заорано, мало вже хто скаже де була Скісна дорога чи Поперечка - сучасні авто люблять асфальтовані шосе.

Церква

Років зі сто п'ятдесят назад візитною карткою села була церква. Тисячі їх були розкидані по Україні - собори і каплички, кам'яні та дерев'яні, великі і маленькі. Блиск їх куполів та хрести на них служили немов дороговказом, як для самих людей, так і їх душ.

Була така церква і в Нечаївці. Кажуть, що побудував її поміщик Володимир Жуковський. Вже в 1850 році вона в Нечаївці діяла парафія Херсонської єпархії - працювала церква, яка носила ім'я пресвятої Покрови. Висота, до половини кам'яна, вище цегляна (цеглу для її побудови виготовляли тут же, в Нечаївці, на березу Сугоклеї), з золоченим куполом і дзвіницею - вона була окрасою села. Ще не так давно, років із дванадцять тому, були живі люди, які пам'ятали як саме приміщення, так і багатий церковний іконостас.

Від самого початку при церкві діяла церковно-парафіяльна школа в якій навчалися діти міщан і селян, навчала грамоти їх попадя. На ті часи при церкві була багата бібліотека, в якій була переважно церковна література. Стояла церква на східному кінці села, біля широкого вигону чи може сільського майдану). Навколо приміщення росли кущі запашного бузку. Від поміщицької садиби до церкви було прокладено замощену каменем вулицю (єдину на той час в селі). Біля церкви було кладовище, на якому хоронили найбільш поважних сільчан.

Було все гаразд до середини двадцятих років минулого сторіччя. В новій епохі не було місця предметам релігійного культу. Спочатку (1922 року) було реквізовано золотий і срібний церковний посуд, а церкву закрили, як осередок культу. Згодом комсомольці вирішили скинути церковні дзвони - окрасу села перетворили у звичайний склад (добре що не хлів). Кажуть, що було це саме після паски - зібрався мітинг, на якому місцеві активісти перед мовчазними селянами виголошували промови, передвіщуючи незабаром «світле комуністичне» майбуття. Вже потім у багатьох з них, тих, що своїми руками скинули на землю дзвони, наступило каяття - тяжкі хвороби спіткали їх: покрутило руки, поопухали суглоби. Пам'ятного тридцять третього, коли вимерло багато селян, в приміщенні церкви зберігалось збіжжя, яке силоміць реквізували у місцевого населення. Дехто намагався дістатись до зерна через купол, але церква в черговий раз покарала нечестивців - знесилені голодом люди каменем падали з десятиметрової висоти. Кілька років приміщення стояло пустою, страшною мовчазною руїною серед села. В напівзруйнованому куполі оселилося вороння, яке щоранку чорною хмарою здіймалося над селом. Перед війною, в 37-38 роках, вирішили розібрати і саме приміщення - щоб не нагадувало «прокляте минуле». Зголосився це зробити один чоловік, сам, цеглина за цеглиною, камінь за каменем, розбирав те, що стояло сторіччя. З церковної цегли було побудовано приміщення МТС у райцентрі, Компаніївці. Все б то добре, якби не якась страшне прокляття зависало над тим чоловіком - цеглина, що випала з рук ненароком вбила його сина, а за рік померло дванадцять чоловік сім'ї боговідступника. А все інше, що не було зруйновано людьми, довершила природа - саме місце заросло бур'янами, з яких де-інде виглядають надмогильні плити.

Чортова печера

За переказами, давним-давно в цьому місці зробив чорт кузню - закіпчені стіни печери тому свідок. Темними, безмісячними зимовими ночами в печері-кузні чорт робив свою справу - тільки глухі удари молота котилися замерзлою балкою. Горе було тому, хто в цей час знаходився поблизу - чорт забирав випадкового перехожого до себе в підручні на три роки, а потім замурував в основі свого диявольського ковадла. Так було до тих пір, коли цими місцями, прямуючи на старий Херсонський шлях, переїзжаючи через брід, тут зупинилась валка чумаків, що їхали в Крим по сіль. Біля броду вже в той час стояв маленький хутір, Біликів, як казали старі люди - всього дві старезні хати під солом'яною стріхою за низькими плетеними тинами. Тільки-но подорожні, повечерявши, клались спати, як десь далі, вниз по річці, затріщало дерево, заскреготіло каміння і появилось примарне світло - пекельний майстер зачав робити свою справу. А було це саме на Івана Купала, коли, за переказами, цвіте папороть, якої саме багато росте в розщелинах скал в цих місцях. Мандрівці, побачивши сяйво, спокусились знайти закопані скарби, шлях до яких вказує цвіт папороті, тим більше, що нещодавно один з градоначальників Єлизавету розкопав у степовій могилі багатющий скарб, якого відправили до цариці, в Петербург.

Залишивши вози та волів, мандрівці вирушили за квіткою папороті - тільки їх і бачили, пошезли без сліду,

Нечиста сила безчинствувала в цих місцях до тих пір, коли в Нечаївці, саме на святу Покрову, звели та висв'ятили церкву - місцевий піп їхав бричкою цими місцями в своїх справах, та коли він переїзжав брід, то камінь під колесом розколовся і немов щелепами ухопив коване залізом колесо. Батюшка покликав селян з хутора, але семеро здорових чоловіків не змогли нічого вдіяти - колесо стояло неначе замуроване в камені. Вже й сонце почало хилитися до заходу, а справа не рушила з місця. Тоді святий чоловік тричі прочитав «Отче наш» і тричі наклав хрест на нечисте місце - коні зірвалися з місця, порвавши упряж, а бричка пір'їною полетіла за ними. На цьому місці в камені, через який тече вода і до цього часу можна побачити тріщину - немов хто ножем розрізав камінь.

Після того випадку нечиста з'ява полишила ці місця, знайшовши для своїх почварних справ інші - ще багато в наших краях таємничих та чудернацьких місць...

Кургани

За селом, серед степу, височить високий курган - могила, як кажуть в нашому селі. Хто їх насипав - ніхто не знає, вже в ті часи, коли люди оселились в цих місцях, їх десятки стояли серед степу.

Старожили кажуть, що це козацькі могили - таким чином казаки проводили в останню путь своїх бойових побратимів, які героїчно полягли в боях з поневолювачами років із чотириста тому. Інші ж, кажуть навпаки - що могили стояли тут з давніх давен, і насипані народом, який проживав тут в незапам'ятні часи.

Для більшості сільчан будь-яка могила - місце поховання, а вже за цими могилами склалась якась недобра слава, завжди про них ходили неясні і найчастіше страшні перекази - покинуті, зарослі чагарями та високими степовими травами, громадям височіли серед тиші степу, лише щебіт жайворонків та скигління канюків лунають з голубої височині неба. Ті сміливці, які наважувалися видертися на вершину могили, бачили лише лисячі нори, безладно розкидане каміння та погризені вовками голодними зимами людські кості - невідомо, кого нелегка доля занесла в ці пропащі місця.

Ніколи не переводились серед людей ті, хто бажав розбагатіти «на швидку руку». Довгими зимовими вечорами діди розказували бувальщини (а скоріше легенди), як той чи другий чоловік знайшов в землі скарб, захований бозна-ким. Час від часу ці перекази здобували підтвердження - то, копаючи садок, знайшли срібну ложку для причастя з написом «Дьяк Онуфрій», то на городі поміж картоплею - золоті червінці (про дрібну монету вже й не кажемо). Це знову і знову підігрівало запал шукачів скарбів, в XIX сторіччі навіть професія така бул - копач.

За відомим одним лиш їм прикметам, вони глупої ночі, в час коли «цвіте папороть», йшли шукати скарби. В хід йшли і народні перекази, і старі мапи цих місць - копачі готові були душу нечистому продати, лиш би знайти скарби.

Не обійшло це і сильних світу цього - комендант фортеці св. Єлизавети розкопав курган-могили, яка і понині носить його ім'я - Мельгуновська. Саме в ній знайдено золоті прикраси, які носили скіфські царі і цариці тисячі років тому.

Та і в наших місцях кургани розкопувались - як заждами, так і нашими людьми незважаючи на те, що вони охороняються законом.

До того часу, як в наших степах появились трактори, спокій степових могил бу непорушним - рало та плуг на живому тяглі не змогли зруйнувати їх. І лише «залізні коні» за півсотні років зруйнували більше десятка могил. Які скарби зберігали вони? Хтозна, може в цих могилах лежали знамениті скіфські царі, скарби яких прикрашають найкращі музеї світу. Та і дотепер час від часу трактори і сільськогосподарське знаряддя провалюється в якісь пустоти в землі, плуги витягують оброблений камінь, яким було виложено усипальниці колишніх вождів - давні скарби чекають своїх відкривачів.

Що в імені твоєму, річко?

Ми звикли щоденно звертатись один до одного по імені, та чи знаємо ми, що кожна, навіть найменша річечка та балка мають своє ім'я - назву?

Розпочнемо з найбільших наших річок. Але спочатку трохи історії. Так склалось що протягом тисяч років наші землі стали шляхом по якому пройшли орди різноманітних завойовників - пра-арійці, киммерійці, скіфи, сармати, готи, гуни, авари, угорці, болгари, печеніги, половці, монголи, татари - чи можна їх всіх перелічити? Вогнем і мечем пройшли завойовники нашим краєм і недарма за цими місцями надовго закріпилась назва - Дике Поле. Степи, козацькі зимівники по балках та татарські загони, що триста років господарювали на цих просторах - ось типовий пейзаж наших країв трьохсотлітньої давнини. Тому навіть назви наших річок здебільшо мають татарське походження - Ташлик, Кагарлик, Інгул, Громокля, Сугоклея. Татари, мабуть, не досить добре «орієнтувалися на місцевості» - дві річки, що течуть з півночі на південь, мають однакову назву - в XVII ст. їх звали Єн гула, потім Великий і Малий Інгул, а далі - просто Інгул та Інгулець. Сама ж назва з татарської (Єні Гуль) - Новий потік (річка).

Така сама ситуація і з Сугоклеями - чотири річки мають таку назву. І всі так чи інше являються правими притоками Інгула. Власне Сугоклея (в нижній течії Сугоклія) починається біля Семенівни і протікає Компаніївський та Бобринецьким районами. Інша річка - Сугоклія-Комишувата, частіше її знають під іменем Комишуватої, вона протікає через Компаніївку. Це найбільша ліва притока Сугоклею. Ще один Сугоклея (Сугоклія-Кам'янувата) протікає в Кіровоградському районі. Історик Д.Яворницький в своїх працях згадує ще одну річку - Сугоклеячик, яка є притокою Сугоклею.

Так чому ж їх названо цим іменем? Відповідь нам дає все той же Д.

Яворницький - в XV - XVI сторіччях в наших степах паслись великі табуни степових антилоп - сайгаків, яких в той час звали сугаки (сугак). Сугак-ли татарською - місцевість, де було на той час багато сайгаків (сугаків).

У нас вона здавна зветься Сугаклеєм, а у своїй нижній течії - Сугоклією. Років із сто назад це була досить повноводна річка, з багато чисельними плесами.

Звичайними тут були карась, щука, головень, а по ямах, починаючи від Кам'яного броду, зустрічалися і соми. По лівому берегу в наших місцях у нього впадає річечка Криничувата, по правому - Лозуватка. Мостів в ті часи на річці не було, переправлялися бродом, яких було декілька - перший, самий головний, на шляху з Компаніївки, - біля хутора Бранькового. Далі було два броди на Нечаївку - один не доїжджаючи до сучасних Голубієвичів, інший - біля Льоху. Наступний брід (поблизу сучасного мосту через Сутоклей) був на дорозі, що вела до Антонівки та Федосіївки (тепер Червоновершка). Останніх три були в Криничуватому, найвідоміший з них - Кам'яний брід.

У Майєровому колись був великий став, загачений біля садиби Яновських. Залишки тієї греблі існують і в наш час. Саме з цим ставом пов'язана одна старовина місцева легенда. Було це років близько двохсот назад, коли ще й села, як такого не було, а стояли декілька козацьких хуторів-зимівників. Заїжджий офіцер-москаль, що гостював у цих місцях, звабив юну дівку та й покинув, обезчещену, напризволяще. Не винесла дівоча душа такої напруги - однієї безмісячної ночі, саме після Трійці, втопила вона себе та своє горе на дні ставка. Аж на третій день біля греблі знайшли тіло нещасної. Та не судилося їй душі спокою - щороку, від Трійці і до Купала, коли місяць був вповні, виходила вона з вод на берег та співала журливу пісню, що линула над завмерлим у сні селом. Горе було тому, хто бачив її - ніхто з них не прожив після того й року, кожен помирав наглою смертю. Але одного разу стрімка весняна вода прорвала стару греблю - і після того мана перестала з'являтися та забирати з собою безвинні людські душі.

У наш час більшість малих річок та балок безіменні, але ще сто п'ятдесят років назад вони мали назву - балки та річечки в них. Для цікавих та краєзнавців повідомляємо - дві Водяних (с.Водяна, Покровка та Лужок), Осикувата, дві Глиняних (Червоновершка та Ромашки), Піщана (Ромашки), Куликова балка, Крива, Вовча (Обертасові), Вовча (Трудолюбівка), Широка Балка (Антонівка), дві Березнегуватих (Антонівка та Березнегувате), два Коротяки (Коротяк та Софіївка), Шатравина (Інженерівка), дві Лозуватки (бувша Майорівка тепер частина Нечаївки) та власне Лозуватка, Табунницька балка, Бузова, дві Криничуватих (Криничувате та Братерське), Тернова Балка, Калинова балка, Кременувата, Суха Гребля (Мар'ївка), Вошина, Грибок, Кременчувата, Дідова балка, Терноватка, Недайвода (Наглядівка), Безіменна, Семенова балка (Полтавка), Коробан (між Нечаївської та Виноградівською сільськими радами). Ці назви побутували у місцевого населення ще в середині XIX сторіччя і позначені на всіх тогочасних картах. Не забудемо їх імена, як і власні назви певних місцевостей та особливостей рельєфу - Перелосне, Льох, Чортова печера, Ракова криниця, Кур'яни, Брунькова, Штундерів сад.

Ракова криниця

У старій Нечаївці, хоча і стояла вона на річці, питна вода дуже цінувалась - з волі пана село постало на кам'янистому правому березі Сугаклею, з питною водою було сутужно - одна криниця, ще козацьких часів, була на східній околиці

Села, інша - у тодішньому центрі, біля панського маєтку та волосної управи. Більшість селян худобу напували з річки, а воду для власних потреб брали з копанок, які копали неподалік від води. Та одного разу, на весняного Миколи, прибився до села один чоловік. Дід Рак (так його звали), хоча й мав більше семи десятків літ, був ще міцним, як дуб - у свої роки за виграшки міг гнути залізні підкови і вертати багато пудові мішки зі збіжжям. Говорили люди, що в минулому був він у гайдамаках, знав і козаччину, побував за Дунаєм та в Сибіру. Місцеві жителі побоювались його - баби казали, що був він характерником-ворожбитом. Чи це так було, чи ні тепер вже ніхто не скаже. Збудував він собі одну хижку понад берегом річки. Жив з того, що наймався пасти вівці у місцевих багатіїв. Все було б добре, так до криниці з водою було далеко. На Петра і Павла чудувались селяни - зійшов із глузду старий Рак, - ходить балкою з вербовим рогачем. Невдовзі потому, на лівобережному крутосхилі викопав Рак криницю. Не йняли віри люди, що в Раковій криниці може бути вода, але вже більше ста п'ятидесяти літ, як пішов на той світ старий Рак, але вода в його криниці не убуває - ні літньої спеки, ні в самий лютий зимовий мороз. Навіть в найбільшу спеку в ній була чиста і прохолодна вода. За старим народним звичаєм подорожній, напившись води, кидав до криниці срібну монетку. В кінці шістдесятих, на початку сімдесятих років ХХ сторіччя цими монетами було встелено дно кринички.

Список використаних джерел:

- Спогади старожилів: Садовенко Г.Т., Єменко М.І., Соколова Т.У., Сало Л.Д
- Матеріали Державного архіву Кіровоградської області.